10665

Teta la gallinaire

ARXIU TEATRAL MILLÀ
Compra i venda de comèdies de totes menes
Carrer de Sant Pau, 21. - BARCELONA

F. Campmany

13

UNA PESETA

La Teta gallinaire

Quadro de costums catalanes en un acte

original en vers de

D. FRANCISCO CAMPRODÓN

BARCELONA
PUBLICACIONES RAFOLS
Paseo de Gracia, 119

PERSONES

TETA	18 anys
PARE	66 »
PAUET, *traginer*	28 »
SR. PERE	60 »
PETIT	26 »
NOTARI	60 »

Vestits de l'estat i professió de cada hu.

L'acció passa a Girona, l'any 54.

ACTE UNIC

El teatre representa la casa d'un gallinaire. Porta del carrer al centre del fòrum. Porta a la primera caixa de l'esquerra. Gabies de gallines, buides, una taula petita de pi i sobre, tinter i raspall: alguna que altra cadira.

ESCENA PRIMERA

PARE i TETA

TETA. Però quina pressa hi ha?
no em falten pas proporcions.
PARE. Teta, deixem's de raons;
les noies són per casâ!
La minyona mentre es tendra
pot fer molt millor partit;
i a tu et fa falta un marit
i a n'a mi em fa falta un gendre:
i m'estàs fent un agravi
anant amb tants compliments,
perquè jo em faig vell, entens?
i vull néts que em diguin avi.
Per tant veges què resols.
TETA. Ja us ho dic, que no en tinc ganes.
PARE. No em busquis tracamandanes
per fer-me fê el que tu vols,
perquè avui no et passarà
per més que et sàpiga greu.
Fins ara, gràcies a Déu,
no ens falta un bocí de pa;
però, Teta, és menestê
mirâ un xic cap endavant,
perquè el temps se va embrutant
i el negoci no va bé.
Tinc més de sis mil gallines
posades a Barcelona

608716

i és un negoci que em dóna
moltes i moltes espines.
Aquí em costen a mig duro
i no es venen ni a pesseta ;
i segons com vagi, Teta,
em puc veure en un apuro
que em faci fê un capbussó :
i si un perd tot lo que té,
vell i pobre, què faré?

TETA. Què heu de fê, que no hi sóc jo?
No sóc manca ni tulida
i m'agrada treballâ.
Que mare de Déu serà
que jo no us faci la vida?

PARE. Tu tot ho veus pla.

TETA. I és clâ :
en perdent-se lo que es té
pagâ i hi ha poc que fê ;
tornarem a començâ.

PARE. A tu, Teta, el cor t'enganya.

TETA. Vaja l'ànsia que em daria.

PARE. El sentir-te em fa alegria,
ets la més maca d'Espanya :
vals més or que el Sobirà,
no en va es diu per tot Girona
«la Teta, és una minyona
d'aquelles que no n'hi ha.»
I quan sento aqueixa veu
pel davant i pel detrás,
et dic que amb un matalàs
no em taparies...

TETA. Calleu.

PARE. Per què?... Ah ! Aquella paraula
que dius que no fa senyô?

TETA. Apa !, no parlem d'això.

PARE. Ara no som pas a taula.

TETA. Per Déu, pare.

PARE. No ho dic pas
dona ; si mires tan prim
a mitja edat...

TETA. *Perseguim.*

PARE. En demés tornant el cas
per si no anava prou bé
el negoci de per lla,

així, tot fent l'Andorrà,
jo busco lo que et convé.
Observo que quan sortim
en Pauet veig que et segueix ;
ja és bon noi, però es coneix
que canta els goigs de sant Prim.
El Petit de ca'n Calent
et mena també afició,
però, Teta, és un minyó
que té el cap molt ple de vent.

TETA. Per què?

(Amb contrarietat.)

PARE. Perquè avui que guanya
ha posat tal fantasia !...

TETA. Doncs jo me'n refiaria.

PARE. Doncs creu que el cor t'enganya ;
i en tinc proves.

TETA. Aveiam.

PARE. Té una contracta molt bona
per a portar a Barcelona
quatre mil caps d'aviram
al preu que e mi m'han costat ;
sabent això li vaig dí
si de les que tinc allí
en volia la meitat,
que sense guanyar-hi res
jo les hi traspassaria :
iem va dir que no en volia
llevat que molt jo hi perdés ;
i volent fer jo un esforç
per rebaixâ una miqueta
me n'oferí a mitja pesseta
que és el que em costen de ports.
Li vaig dir : «digues que tu
vols escanyar-me i res mes»,
i em va dir : «jo amb l'interès
no reconec a ningú».
I a respostes tan estranyes,
fetes en to que t'he dit,
vaig conèixer que el Petit
no té res a les entranyes.

TETA. Digueu que esteu contra d'ell
perquè no ens va donar gust.

PARE. Potser sí que trobes just

que em deixés llevar la pell.

TETA. Bé, segur que us passarà ;
això tothom ho procura
quan tracta.

PARE. Poc es figura
el trastorn que em va causar.
Com jo no tenia espera
per tenir pagos pendents
vaig haver d'anar corrents
a trobâ a n'el senyor Pere,
que en vista dels meus apuros
i amb l'interès per davant
em va fê un servei molt gran
deixant-me quatre cents duros :
i com ell no gasta embuts
i vol pescâ a la segura,
em feu firmâ una escriptura
feta amb tots els ets i uts...

TETA. Què deia?

PARE. La quantitat
pactes i tot lo demés :
ja em va dir que no era més
que per la formalitat
i d'això n'estic segú
perquè... vaja... saps que hi ha?

TETA. No sé res.

PARE. Que es vol casâ
amb una noia, que ets tu.

TETA. Amb mi? Tira tu peixet.

PARE. Ell mateix m'ho ha dit a mi.

TETA. Calleu, que m'heu fet venî
esgarrifances de fred.

PARE. Mira que és un bon partit
per qualsevulga xicota.

TETA. Amb trenta anys a cada pota !

PARE. Quantes n'hi ha...

TETA. Bon profit !

PARE. Si el faràs ballâ amb el buf
i el tindràs sempre al darrera.

TETA. No m'agrada el senyor Pere.

PARE. I per què?

TETA. Perquè fa tuf.

PARE. Que fa tuf.

TETA. Sí.

PARE. Què ha de fê?
No me n'he mai adonat.
TETA. Deveu tenî el nas tapat.
PARE. El tinc com un perdiguê,
i no ha de passar la teva
cada dia com fins ara.
Qui governa?
TETA. Mireu, pare,
jo estic molt bé a casa meva ;
i el meu cor ni es ven, ni es lloga,
i no vull semblant marit.
PARE. I doncs?
TETA. L'ordre de Madrid,
qui estigui bé que no es moga.
PARE. Si té més dobles de quatre !...
TETA. Ni que en tingués una flota,
no el vull.
PARE. Aquesta xicota
em faria pernabatre !
Un home que està en ses glòries
i en bava quan se l'aguaita !
TETA. No us en fieu, si m'empaita
li dono les *damissòrias*.
PARE. Valga'm Déu quin cap tan fluix !
Doncs tu no vols mai discórrer?
TETA. Bé podem deixar-ho córrer,
si això no té cap dibuix.
Digueu que no m'estimeu !...
PARE. (Ja surt amb lo qu'ella sol ;
en no fent tot lo que vol
així m'ataca i m'ajeu.)
(Amb postissa gravetat i seriós.)
Mira, noia, el que et convé
ton pare ha sap més que tu.
TETA. Ja ho sé això, pare.
PARE. I ningú
mirarà tant pel teu bé.
Solament els teus pocs anys
fan dissimulable un xic
que d'un adroguer tan ric
en facis mals averanys ;
i en que em posessin als ceps,
la d'avui no et pasarà.
El senyor Pere vindrà

i ten compte com el reps,
perquè jo l'ajudo i jo
ja sé el que em dic i el que em faig,
ho entens? (Si no me'n vaig
em faria dir que no).
(La Teta haurà escoltat aquest sermonet amb afectuosa humilitat i quan son pare fa acció d'anar-se'n va a buscar el raspall de sobre la taula i amb afectuosa tendresa, dirà):

TETA. Espereu's vull que feu planta.
(Respallant a son pare.)
Un home quan és vellet
és precís que vagi net
i faci goig.

PARE. (Què és *tunanta* !)
però no em convé amainâ !
Mantenim cara severa,
que ara vindrà el senyor Pere
i hi darà l'última mà.
(Fa un gest imperatiu i se'n va per la porta del carrer.)

ESCENA II

TETA

TETA. Pobre pare, la mania
que té de casar-m l'engreixa ;
sempre tenim la mateixa
nostre pa de cada dia.
Quan comença a predicâ
no sap més que una musica :
veure la Teta ben rica
i no allarga més enllà.
Em proposa el que ell desitja,
es fa el seu plan, se l'adorna ,
se'n va a passeig i quan torna
el giro com una mitja.
I com no s'ho sap tení
ja es a dir-ho a l'adroguê
i abans d'un minut tindré
l'ambaixada.
(En aquest moment entra el senyor Pere i en veure'l, diu):
Ja és aquí.

ESCENA III

Senyor PERE i TETA

PERE. Adéu, reixinxolada.
TETA. Que Déu me'l guard senyor Pere.
PERE. Cada dia més pitera,
cada dia més salada ;
i que tal, festegem gaire?
TETA. Només una mica, mica.
PERE. No ho facis.
TETA. Això no implica
per saber-se aguantâ al paire ;
que no vol que ens divertim?
PERE. Es dir que no ve a sê
res formal.
TETA. Jo li diré ;
mitja figa, mig raïm.
PERE. Mira que hi ha molt xerraire
que no busca més que broma.
Què és ell?
TETA. De l'art de la ploma.
PERE. Es notari?
TETA. Gallinaire.
PERE. Gallinaire?... Ah ! Tens raó,
sols que al primer Déu te guard
no em recordava que a l'art
se li des tanta extensió.
Té moma?
TETA. No l'he comptada.
PERE. I aont el veus?
TETA. Quan em pasejo.
PERE. I t'agrada?
TETA. Si hi festejo
bé pot pensar que m'agrada.
PERE. El Petit. M'hi jugaria...
TETA. Que caça vostè?
PERE. Jo? No.
TETA. Perquè si fos caçadô,
té una bella punteria.
PERE. Doncs faràs una gatada ;
té un ca que tot ho remou.
TETA. No para mai.

PERE. Bé ho sé prou ;
ja l'he vist la nit pasada
ballant i fent bogeries.
TETA. Vostè el deu *atibucâ*,
perquè ell és a Perpinyà
fa vuit dies...
PERE. Fa vuit dies?
Donces, d'aquesta manera
tu vius als llims.
TETA. Què vol dî?
PERE. Que te la fregeix.
TETA. *(Excitada.)* A mi?
que em vol armar, senyor Pere?
PERE. Et dic que et porta enganyada :
l'he vist més de dues hores
repicant amb la Dolores...
TETA. De debò?
PERE. La nit pasada.
I si fos de tu...
TETA. Oidà !
PERE. Aixî que tornés aquí...
TETA. Això deixeu-ho per mi,
ja li dic que em sentirà.
PERE. Molt mal fet ! Mostra't resolta
a rompre d'un cop amb ell ;
si allò és un cap d'estornell
que no té solta ni volta ;
creu-me, fes un cop de cap...
TETA. Primer vull seguî els camins,
que el verí que tinc a dins
jo no me'l quedo en el pap.
PERE. Renyeràs, tindreu disputes...
i després et rendiràs.
TETA. Cregui que el feia incapaç
d'unes partides tan brutes.
Ja ho sap bé que era el Petit?
Miri que em fa coure els ulls !
PERE. Amb la Doloretes Trulls
ha passat com jo t'he dit.
I si ara fa aquesta vida
quan se casi, qui el detura?
(Em sembla que està madura
per donar-li l'embestida).
Llàstima fóra que un plaga

que de plors els ulls te rega
arribés a haver l'*entrega*
d'una noia tan manyaga ;
mentre jo, Pere Garriga,
daría moneda groga,
per tenir tan bella droga
de reserva a la botiga.
Sento el cor que se'm belluga
amb un salt que el mortifica
i és del teu mirar que el pica
com si fos matafaluga ;
i tu sola el pots calmâ
amb un sí d'aqueixa boca.

TETA. Miri que vostè em sufoca
de massa favor que em fa :
i em temo, que vostè es llença
sense cap asegurança ;
ni de dolça ni de mansa
no en sóc tant com vostè és pensa.

PERE. Sí, Teta, permet que et diga
amb tota la bona fe,
que et necesito.

TETA. Per què?

PERE. Per arreglar-m la botiga.

TETA. Prengui criada.

PERE. Ai, coloma,
no em basta, vull ser marit.

TETA. Vegi ! Mai hauria dit
que vostè fos tan de broma.

PERE. Jo tinc la caixa folrada
i et daré una calaixera...

TETA. No farem res, senyor Pere,
no sóc gens interessada.

PERE. Jo et posaré en posició
que tot Girona t'envegi,
i et faré feliç.

TETA. Doncs, vegi,
a n'a mi em sembla que no.

PERE. Tindràs bon quarto, bon llit,
bona taula, bons llençols,
diners i a mí ; què més vols?

TETA. *Afassió* al meu marit.
I si vostè ho considera
també em dará la raó,

perquè... vaja... vostè i jo
no fem ali, senyor Pere.

PERE. No ho creguis: ja veuràs, Teta
quina *pareca* farem.

TETA. I quin garbo! Semblarem
Sant Jaume i la carbasseta.

PERE. Un cop la boda resolta
ja no et vindrà tan de nou
i hem de fê una lliga...

TETA. Prou!
Com un bateig i una absolta.

PERE. Què vol dir tant refusâ
perquè això, Teta, ja em pica.

TETA. Que no es cansi a fer musica
perquè no vull repicâ.

PERE. A un subjecte com jo
el dar-li carbassa és massa.

TETA. Jo no li dono carbassa.

PERE. Doncs que és el dir-me que no?
I hauras de dâ el braç a tórcer;
jo et faré veure aviat
que el que no fas de bon grat
faras per força.

TETA Per força?
Ja que vostè em desafia
entengem bé, senyor Pere,
que no em fan anâ endarrera
cent canons d'artilleria;
i en pujant-me'n jo a la parra!...
Miri que vaig neixe a Tossa.

PERE. Si ets tossuda, jo tinc bossa.

TETA. Doncs dic que no i tiri barra.

PERE. Ja t'embridaré.

TETA. L'envil.

PERE. Potser no tot serà broma
i sabràs qui só.

TETA. Pobre home!...
I que ni dono de fil!

PERE. Ho veurem.
(Se'n va irritat i de pressa).

ESCENA IV

TETA

TETA. Quantes bombolles
gasta perqué té dinês!
Potser sí que no hi ha més
amb mi, que bufâ i fê ampolles!
Vell i brut: vaja un *empleyu*
per passar les nits d'istiu!
Primê em tiraria al riu
que volê un home tan *feyu*.
I el serafí se'n va al ball
a buscar qui l'entretinga!...
Dels primers diners que tinga
li regalaré un mirall.

ESCENA V

TETA *i* PAUET

PAUET. Adéu, Teta.
TETA. Adéu, Pauet,
entra, home.
PAUET. *(Entrant)*. Passant per qui,
t'he vist i t'he volgut dî,
Déu te guard, res més.
TETA. Ben fet.
Temps ha no t'havia vist
i aquí t'estimem, ja ho saps.
PAUET. Un hom té tants mals de cap!...
TETA. Que téns, Pauet, que estàstrist?
PAUET. Tinc carga per Barcelona
i a cada pas un *escuí*:
m'alço i justament avui
la mula no esta gens bona.
TETA. I doncs, que et manca el treball?
PAUET. No, Teta, però és un dî:
ja hi estic fet, perquè a mi
tot me surt cap per avall.
TETA. No t'amoïnis, qui sap!

ja vindrà temps que t'adrecis.

PAUET. Macatxo, si tu ho sabessis
que en tinc de tinta en el pap
Però tot ho dissimula
la salut ; com so tot sol
en mentjart-me un caragol
tinc més força que la mula.

TETA. El que treballa millora
la seva sort, ja se sap.

PAUET. Mal m'està el dir-ho, el meu cap
no ha inventat pas la polvora.
Si algun negoci s'escau
mai el sé filar ben fi.

TETA. Però tens cor.

PAUET. Això sí :
el cor el tinc com un brau.
El pare, Déu li perdó,
em va deixâ el bestiar
i el carro i em va ensenyar
a exercir la professió :
com començava a ser gran
i no he tingut mai desidia,
vaig creixe, amb la gran perfídia
de treure el carro endevant.
I pensaba molts moments :
si t'alces una miqueta
aniras a dî a la Teta
ja em coneixes i aquí ho tens :
amb els meus cabals i amb mi
pots comptar-hi si et convé
i si no, me n'aniré
a deu mil llegües d'aquí.
Però, ca ! Sempre he fet niu
pel camí de l'Hospital.

TETA. Amb això vas fer molt mal :
quan un home estima, ho diu,
i una noia ho té present.

PAUET. No t'ho vaig gosar mai dî
perquè vaja, tu per mi...
eres massa... de patent ;
i amb les mans brutes de fang
fins fa escrúpol tenir pretes
les teves, que semblen fetes
de fulles de lliri blanc.

T'espiava quan sorties
i en veien-te sols d'esquena...
l'olor de la teva trena
em durava quinze dies:
i a la nit, sense fe estrenes
sentia moltes vegades
el meu cor que a batallades
semblava tocâ a mal temps.
I endevant com un lleó
treballant amb caló i fred
però, ca!...

TETA. Pobre Pauet,
i que n'ets de bon minyó.

PAUET. Això sí, Teta: i si algú
mai te fes cap picardia...

TETA. Què faries, Pau?

PAUET. Faria...
moneda falsa por tu.

TETA. Et crec de tot lo que has dit.

PAUET. Ja em pots creure verament,
en mi no hi ha fingiment,
la llengua em puja del pit.

TETA. Saps que dius moltes sentències
quan més poc ho dissimules?

PAUET. L'anar pel mon amb les mules
despeça molt les potències...

TETA. I ets el noi més ben plantat
que hi ha a Girona.

PAUET. Qui? Jo?

TETA. Tu, Pauet, tu i de debò.

PAUET. Doncs mai me'n som adonat.

TETA. Venturosa qui t'haurà.

PAUET. Valenta ganga! Avui dia,
del fart de fam que es faria...
I amb el Petit, com te va?

TETA. Què et diré jo? Ja m'agrada,
però és més lleuger que el suro
i en fa massa! T'asseguro
que avui em té més cremada!
Té unes partides de maula!

PAUET. Engegal, si no va dret.

TETA. No em diguis això, Pauet,
ja saps que jo tinc paraula.
Afanya't tu a treballâ

que els temps són molt amovibles !...

PAUET. Ja hi faig tots els impossibles,
però no em puc aixecâ.
La fortuna és tan severa
que m'està fregint la sang ;
jo estic que he nascut per cranc
perquè vaig sempre endarrera.
Vaig comprâ una partideta
de civada l'altre dia
i em semblava que hi havia
de guanyâ alguna pesseta :
i aquí la tens encalmada
i ningú em sap dir què ho fa,
i amb tants burros com hi ha
ja no venc gens de civada.
Ningú la dona al preu meu
i ningú me'n necessita.

TETA. Saps lo que és? Que amb la collita
cada casa es manté el seu.

PAUET. I no et pensis, tot ho provo :
fa tres anys tinc abonat
un billet de l'Empedrat...
ni tampoc deu sê en *globo*.
La sort m'ha pres de cantó
de manera que esgarrifa :
cada dimarts ve la rifa,
tothom la treu i jo no.

TETA. No visquis amoïnat,
ja vindrà.

PAUET. Quan seré mort.

TETA. Quan Déu vol, Pauet, la sort
arriba tot d'un plegat.

ESCENA VI

Dits i PETIT

(Que es collocarà a l'esquerra de la Teta, i amb sentir aquesta la veu del Petit canvia la cara súbitament passant de l'afectuosa confiança a una actitud reservada i digna).

PETIT. Hola, Teta.

TETA. Hola, Petit,

ja has descansat del viatge?
PETIT. (Ai, ai, ai, quin arrambatge !)
Que no encaixes?
TETA. *(Sens dar-li la mà i amb ironia).*
(Tot seguit !)
Vols un consell?
PETIT. Si se em dona
i és bo, sempre fa profit.
TETA. Doncs on has passat la nit
vés-ten-hi a passar l'estona.
PETIT. *(Mirant a Pauet amb recel e intenció).*
A tu sempre t'entabanen.
TETA. *(Amb rapidesa i resolució).*
No m'entabana ningú.
PAUET. *(Al Petit acostant-se fins a prop de la Teta).*
Per què em mires?
TETA. *(A Pauet).* Calla tu,
no et fiquis on no et demanen.
PAUET. Quin pebrot !
PETIT. Jo...
TETA. Parlem clar :
i escurcem-ne la funció :
vas anâ a sarau o no?
PETIT. Ja sé bé, que hi vaig anâ !
TETA. *(Somrient amb sorna).*
Vas ballar molt?
PETIT. *(En to de manso).*
Un xiquet,
m'hi vaig estâ un parell d'hores.
TETA. Ja es comprèn que amb la Dolores?
PETIT. Jo et diré...
TETA. *(Amb imperi).* Contesta net.
PETIT. Si ja ho saps...
TETA. Per ço que ho sé
vull que tu me'n donis nota.
PETIT. Ai repunyal de xicota,
ni que un fos esclau d'Algê !
PAUET. (Macatxo, que en té de fibra !)
TETA. *(Amb calmosa serenitat).*
Noi, això no pot seguî
perquè ja estic fins aquí
fa temps ha.
PAUET. (Sap més que un llibre !)
TETA. Amb això basta d'embrolla

perquè la sang se'm remou
de què un altre es begui l'ou
per deixar-me l'esclofolla.
Ai yo et flic ! potser et figures
que em faràs beure a galet?
Mira, noi : o aniràs dret
o a dida les criatures.
Si a la vora meu t'enyores
llarga i bon vent ; que fins ara
no me'ha criat el meu *para*
per partir-me amb la Dolores.
I com ella sap que em manxa
i que això m'aixeca ronxa,
en ballant amb tu, s'hi gronxa,
com si anés en una llanxa.
I ni la Reina que fos
em fa anâ a mi de riata,
jo vull un home de plata,
no vull cap peça de dos.

PETIT. No t'ofenguis.

TETA. Qui es conforma
a fer tan baixos papers?

PAUET. (Potser sí que es pensa que és,
el *Palión de la Morma*).

PETIT. Jo volia bromejar
i res més : cosa tan poca...

TETA. Fiqueu-li els dits a la boca ;
lo que tu vols bé es prou clar :
privilegi per tu sol
per poder-ne festejar mil ;
fes-te Sultà del Brasil
que té totes les que vol.

PAUET. (Que bé ho aixafa !)

PETIT Està dit,
vaig pensar que no ho sabries.
(Mirant a Pauet).
Però com sempre hi ha espies...

PAUET. *(Avançant rapid cap a la Teta i picant).*
Que parles per mi, Petit?

PETIT. Per algú dec parlâ.

PAUET. Ai, mecatxo !
D'on has tret els motius?
Ten-te compte en lo que dius,
mira que et faré un fill matxo.

PETIT. Coneix-te Pau, tu estàs baix
i jo per veure a la Teta,
hi vinc amb la roba neta
i cent unces al calaix.
PAUET. Aquets rics perquè van curros
es creuen podê insultar.
PETIT. Amb burros no es pot parlar.
PAUET. Tu ets el que parlas amb burros.
PETIT. Tens raó.
TETA. Calla, Pauet.
PAUET. Callo perquè som aquí.
PETIT. Què faries?
PAUET. Potser sí
que et posaria el morlet.
TETA. *Salensiu.*
PAUET. Si callo és sols
per la teva bona cara ;
si no, potser que amb la vara,
li fes aixecar la pols.
PETIT. D'aquí endavant no et vendré
més civada.
PAUET. Vaja un blau !
PETIT. Apa, Teta, fem la pau?
TETA. Ix-me de prop, potinê.
PETIT. Encara no et pasa el bull?
Mira que ja m'acalores.
TETA. Torna-te'n amb la Dolores
que et faci posâ en remull.
(Se'n va).

ESCENA VII

PETIT *i* PAUET

(Cada u en un extrem de la boca escena).
PETIT. Tu tens la culpa de tot.
PAUET. Petit, Petit, ja em carregues !
PETIT. Per què vens a moure bregues?
PAUET. Jo no li som dit un mot.
Quan he vingut fa poc ha
ja l'he trovada cremada,
entens? I una altra vegada
no tiris sense engaltâ !

PETIT. Llàstima que els perdularis
que es lloguen per fer d'espia
no es facin de *pulassia*
que els donen vuit rals diaris.
PAUET. Conta-ho tu als polissons
que jo no en só.
PETIT. *(Amb sorna).* Per *supuesto.*
PAUET. *(Anant-se'n resolt al Petit).*
Mira, noi, aquí no és *puesto*
de moure crits ni raons,
i em tens la sang molt encesa,
per tant no gastem més prosa,
si vols dir-me alguna cosa
vina-m'ho a dî a la devesa.
PETIT. Prou que t'ho diria.
PAUET. Oh, ca!
si no fos...
PETIT. Què?
PAUET. Pobra Teta!
Ni tampoc vals la pesseta
que costes de batejâ.
(En dirigir-se els dos a la porta entra el Notari).

ESCENA VIII

Dits i NOTARI

NOT. *(Entrant).*
El senyor Josep Balari, gallinaire?
PAUET. Es a passeig.
NOT. Doncs per si un cas jo no el veig
digueu-li, nois, que el Notari
ha estat aquí amb la missió
de cobrar-li vuit mil rals,
i que en cas de no pagâ'ls,
tindrà d'anâ a la presó.
PETIT. A la presó?
PAUET. No pot sê.
NOT. Que no pot ser? Jovenet
quan jo parlo, parla el dret.
PAUET. Si ell és un home de bé.
NOT. Ja ho sé, mes tinc d'afligir-lo.
PAUET. Sabent que és home com cal?

NOT. D'on ets que parlas tan alt?
PAUET. De l'Empordà, per servir-lo.
NOT. Això ve d'un mal propòsit
que no és d'éll ; temps endarrera
li feu firmâ el senyor Pere
escriptura de dipòsit ;
i si no pogués pagâ
la suma en el venciment
s'ha d'arrestâ el delinqüent ;
el Codi parla molt clâ ;
fins que el senyor Pere el surri
venen-li els mobles i el matxo
i tot el restant.
PAUET. Mecatxo !
quina partida de murri !
NOT. Què has dit?
PAUET. Parlo del *bayato*
d'aquí davant, quina pessa !
NOT. Digueu-li que es doni pressa
que tornaré dintre un *rato* ;
i afegiu que quan anem
amb missions tan aflictives,
escampem llàgrimes vives,
però amb tot, executem. *(Se'n va).*
PAUET. Pobre senyor, fa presència
de sê un home ben galant !
PETIT. Queda't, Pau, que jo entretant
vaig a fê una diligència.
(Fins a veure el que serà
més val que toquem ruixola).
(Se'n va).
PAUET. I la Teta que està sola !...
Vaig a dir-li lo que hi ha.
Teta, surt.

ESCENA IX

PAUET *i* TETA

TETA. Què vols, Pauet?
PAUET. Hi ha una mala noticia ;
ha estat aquí la justícia
a dî a ton pare que el dret

d'uns diners que li va dâ
temps passat el senyor Pere...

TETA. Sí, digues.

PAUET. Tu sabràs que era
perquè jo no em sé explicâ ;
potser per treure'l de pena
els hi va deixâ amb usura...
el cas és que hi ha escriptura
feta... d'una certa mena
que l'han de pendre al instant
si no paga a dreta lley,
i que no hi ha més remei,
que el *Còlic* és terminant.

TETA. Ai, el pillo !

ESCENA X

Dits, el senyor PERE, *seguit del* PARE

PERE. Sens demora
vull diners.

PARE. Senyor Pere,
dongui'm dos dies d'espera.

PERE. No puc donar-vos ni una hora.

PARE. Senyor Pere, tot el món
em coneix per home honrat,
i a la meva vella edat
no em faci passâ un afront.

PERE. Fillet, no ho puc esmenâ ;
demano amb llei i raó ;
si us fiquen a la presó
la Teta és qui us hi fa anâ.

PARE. Però, què has fet, Teta?

TETA. Jo...
li he dit que no el volia.

PARE. Valga'm la Verge Maria
i el gall de la passió !

TETA. Qui es podia presumî
que un home que se'm declara
es vengés contra el meu pare?
Faci-m'hi ficâ a n'a mi.

PARE. Això em costarà la vida !

TETA. Per Déu, pare, no ploreu !

PAUET. Senyor Pere, home, per Déu,
no faci aqueixa partida.
PERE. Qui l'ha de plànyer que el planyi.
PAUET. No la trastorni, pobreta.
PERE. Tu parles grech, noi.
PAUET. Sí? Teta,
(Es dirigeix a la Teta que estarà aconsolant a son pare, junt a la taula de l'esquerra de l'escena).
vols que aquí mateix l'escanyi?
TETA. No, Pauet.
PERE. O a la presó,
o els diners.
TETA. *(Amb una plorosa efusió de cor).*
Ni hi nireu, pare,
jo sabré trobâ'ls encara
que m'hagués de vendre jo!
PERE. No em deies fa poch l'*envil*?
Doncs procura'ls a trobâ
que entretant vaig a avisâ
el notari i l'agutzil.
(Se'n va).
PAUET. (Vatua el món! Que un no tinga
més capital que el seu cor!)
TETA. *(Amb ardenta ansietat).*
Pauet, em vols fê el favor
de dir-li al Petit que vinga?
PAUET. Prou. (Ara ell els hi darà
i ella encara el voldrà més).
L'home que no té diners
l'hauran de fusellâ!)
(Se'n va precipitadament).

ESCENA XI

PARE *i* TETA

PARE. Bon Jesús!
TETA. Em sap molt greu
i veig que no tinc disculpa.
PARE. No, filla, tu no tens la culpa,
això és un cástig de Déu,
de voler-te jo casâ
solament per l'interès.

Si els vells no tenim res més
que l'afany d'atresorâ
i ens escanya la codicia.

TETA. Deixem-ho còrrer per ço,
no s'ofèn Nostre Senyor,
no ho fèieu pas amb malícia.

PARE. Ai, Teta ! que el cor se'm postra
de pensar-hi ! Tu no saps
la pluja de mals de caps
que tindrem a casa nostra.

TETA. No ho cregueu : jo os aidaré ;
amb substància, vuit mil rals
no és tan difícil trobâ'ls !

PARE. Quan no s'han de menestê !
Cregues que tinc molta pô ;
jo conec el món de sobres,
en creient-se que ens fem pobres
tothom ens dirà que no.
Tu tens un cor virginal
i els altres no son com tu.

TETA. Vos no creieu en ningú
i és pecat pensâ tan mal.
Manllevem-los.

PARE. Però a quí?

TETA. Vós direu.

PARE. No sé atinar-hi.

TETA. Doncs aneu a dî el rosari
i deixeu-m'ho tot per mi.

PARE. Mira, noia, que em pendran !

TETA. Si per cas serà a tots dos,
perquè jo no us deixo a vós.

PARE. Déu meu, quin afront tan gran !
(Se'n va dintre, acompanyat-lo la Teta fins a la porta).

ESCENA XII

TETA *i després* PETIT

TETA. El Petit tarda a venî
i estic frisant i el temps vola !

PETIT. Hola, Teta, que estàs sola?

TETA. Gràcies a Déu que ets aquí.

Petit, el pare no gosa
dir res a ningú ; el pobret
passa un trastorn...

PETIT. Ja En Pauet
me n'ha dit alguna cosa.

TETA. Estem en uns grans *apuros*
de moment i ens interesa
trobar, de pressa, de pressa,
qui ens deixi quatre cents duros.
Estem amb les mans lligades ;
fes per Déu que el pare n'isca,
i et juro que mentre visca
et lleparé las petjades.

PETIT. Malviatge ! A Perpinyà
vaig comprar gàbies i cossis...
i estic ficat en negocis
i no em puc desdinerâ,
perquè entre una cosa i altra...

TETA. Que no entens que et parla el cor?
Que no val el meu amor
vint-i-cinc dobles de quatre !

PETIT. Per mi vals més tu que el món,
però avui no em ve gens bé
i filleta... és menestê
pendre les coses com són.
Pots pensar que si podia
amb molt gust : però ja ho veus,
els grans han baixat de preus...
i jo en compro cada dia...
i un no es pot pas arriscar
sense com va ni com ve
perquè, filleta... el dinê
costa molt d'arreplegar.

TETA. Que tens por d'un mancament?

PETIT. Això m'ofén sols de dir-m'ho.

TETA. Que vols que et firmi? T'ho firmo.

PETIT. Tot ho entens malament.
Fem-nos la suposició
que ho faig : me'n respon algú?

TETA. Te'n responc jo.

PETIT. Dona, tu
no et tens de ficâ en això.

TETA. Mira, noi, si tingués joies,
ja les hauria venudes.

PETIT. Valga'm Déu, tot ho trasmudes
i això no es pot tractâ amb noies.
Es parla... i un es pren dies
per calculâ els seus ingressos...
i es pacten els interessos...
i es pacten les garanties...

TETA. Fill, garanties no en duc ;
t'ho demano per favor.

PETIT. Amb gran dolor del meu cor
et dic, Teta, que no puc.
(Teta gira la cara perquèè no vegi que plora).
Suposo que no desvies
de la meva afició.

TETA. Veurem.

PETIT. Teta, entre tu i jo...

TETA. Ai, Petit, vull garanties !

PETIT. Ja et posas sèria només
que per donar-me matraca.

TETA. Això mateix.

PETIT. Adéu, maca.

TETA. Adéu, maco.

PETIT. Fins a després.

(Se'n va pel carrer).

ESCENA XIII

TETA

(La Teta reventa el plor contingut, així que el Petit ha sortit, tapant tota la cara amb el mocador de cara a la porta de la cambra de son pare, sobre la qual hi haurà una capelleta sortint, amb dos petits gerros i la Verge del Carme. Breu pausa).

TETA. Verge del Carme, sols en vos fio !
(S'eixuga el plor.)
Té raó el pare que tinc pocs anys :
no sé si em passa o si somio
tanta ruixada de desenganys !
Sembla impossible que el que té i gasta
el plor no eixugui del que pateix ;
jo dec ser feta d'una altra pasta ;
doncs la moneda, per què serveix?

Jo li parlava del meu *apuro*
amb el llenguatge del meu amor
i en escoltar-me més sec que un suro
m'ha fet desfiles de tot el cor!
Replega a veles, ànima meva
que navegaves a cor obert:
si això és la raça d'Adam i Eva
més val anar-se'n vers un desert;
i el cor que em deia: «així que ell vinga,
en una estona serà arreglat.»
Malaït siga!... Déu me continga,
perquè diria un disbarat.

ESCENA XIV

TETA *i* PAUET

(Pauet arriba agitat).

PAUET. Què hi ha, Teta?
TETA. No tinc rê
i em consumo.
PAUET. I el Petit?
TETA. Ja ha vingut.
PAUET. I què t'ha dit?
TETA. Que... no pot.
PAUET. Millor.
TETA. Per què?
PAUET. Perquè ja no us heu d'abatre
ni passâ més sentiments.
TETA. Que dius, Pauet?
PAUET. Que aquí tens
vint-i-cinc dobles de quatre.
TETA. Que Déu t'ho pagui.
(Cridant en veu forta i plorant).
Pare, pare,
veniu que ja els hem trobat.

ESCENA XV

Dits i PARE

TETA. Mireu-se'ls.
PARE. *(Commogut).*
Qui te'ls ha dat?

TETA. En Pauet els ha dut ara.
PARE. *(A Pauet).*
De qui son?
PAUET. Quina tareia!
TETA. Són del Petit tal vegada?
PAUET. La dona encarrabinada
no té al cap més que una *aldeia.*
TETA. No em renyis, Pau.
PAUET. Si ets més gansa!
No l'has vist amb la resposta?
TETA. Es l'últim sospir que em costa
despendre'm d'una esperança.
PARE. Però els que té els ha dixat
tal vegada a curta fetxa...
PAUET. No us poséu cap pedra al fetge;
tots són meus: m'he fet soldat.
(Quadro).
TETA. Tu!
(Amb profunda commoció).
PAUET. Jo, i què? Temps ha que En Pau
no estava gens bé per aquí
i estic desitjant sentî
pasu redubladu, au:
fins ara he anat de recules,
potsê canvii si m'enganxo;
allí de prompte donen ranxo
i aquí en tinc de dâ a les mules.
PARE. No hi aniràs!
PAUET. Frioléra
si hi aniré! Vull ser valent.
TETA. Si tu vas al regiment
m'hi poso per cantinera.
PAUET. No pot ser,, no vull ningú
que em destorbi l'exercici.
TETA. Doncs mira, muda l'ofici
perquè jo em vull casâ amb tu.
PAUET. Que ets boja?
TETA. Potser que sí.
PAUET. Ara que m'he fet soldat?
TETA. Encara no hi has entrat.
PAUET. Que va de bo?
TETA. Ja et vaig dî
que no faig trapisondes;
i que en estimant de veras

ni les alzines sureres
posen les arrels tan fondes,
i jo no em decanto mai
i avui, Pauet, si podía,
jo estic que te'm menjaría.

PAUET. Mossega, dona, això rai!
Ai, mecatxo, quin oblit!

PARE. Què tens?

PAUET. Un bitllet tancat
que l'ordinari m'ha dat,
perquè us el des tot seguit.

TETA. No el llegiu, pare!

PARE. Això pla!
El teu cap sempre's desficia.

TETA. Tinc por d'alguna noticia
que ens acabi d'aixafâ.

PARE. *(Llegint.)*
«Amic Po, d'ençà que es veu
que el còlera s'envarina
tothonm vol menjar gallina».

TETA. Ai, Alabat siga Déu!

PARE. «Amb les que fins ara hi ha
hi heu ja fet una fortuna,
puix a duro i mig cada una
me les prenen de la mà,
i ja tinc el tracte fet
per totes!»

PAUET. Que esteu borrango?

PARE. Pauet, ballem el fandango?

PAUET. Ja està dit.
(Es posen a ballar cantant seguidilles.)

PARE. Volta, Pauet,
hala, noi, repica bé.
(Mentre ballen entra el senyor Pere, el Notari i l'Agutzil i veient que no els senten, truquen amb el bastó a terra i aixeca fort la veu el Notari per fer-los parar, dient el primer vers següent:)

ESCENA XVI

TETA, PAUET, PARE, senyor PERE, NOTARI i AGUTZIL

NOT. Ave Maria.

PARE. Qui hi ha !
NOT. Venim d'ofici a cobrâ
els vuit mil rals.
PARE. *(Posant-los sobre la taula.)*
Aqui els té.
PERE. (Els tenien). A contâ'ls.
PAUET. (El lladre com els espera !)
NOT. Compte rodó, senyor Pere,
vint-i-cinc unces cabals.
(A la familia.)
Per molts anys i en despedir-me
ho faig sens contâ salari.
(Se'n va i l'Agutzil.)
PARE. Disposi, senyor Notari.
PERE. *(Amb aire candorós i jovial.)*
Voleu fê el favor de dir-me
per què em torneu els diners?
PARE. Perquè vostè els ha volgut.
PERE. Potser sí que ho heu cregut?
Si era una broma i res més.
Però que innocents que sou !
PAUET. *(Encès.)*
Doncs miri, ninot de goma,
si no fum el camp, per broma
el tiro de cap al pou.
PERE. *(Retrocedint espantat.)*
Que t'has tornat boig?
PAUET. De pressa,
perquè si agafo la vara...
(El senyor Pere en veure que la va a agafar fuig al carrer.)
TETA. No li peguis, Pau.
PAUET. Encara
el planyeu? I quina peça !

ESCENA XVII

TETA, PAUET, PARE i PETIT

PETIT. Déu vos guard !
PAUET. (El Petit !)
PETIT. *(Traient-se un paper de moneda de la butxaca, que produirà un efecte d'estranyesa en tots.)*

He reunit
el que he pogut.

TETA. *(Amb sonris de desengany.)*
Ai, Petit,
has fet un viatge tard.

PETIT. Si els voleu us els daré
amb molt gust.

PARE. *(Amb sorna.)*
No, Petit, no:
me'n sobren.

PETIT. Sempre és millô
no haver-los de menestê.
(Se'ls torna a guardar. Breu pausa.)
Pensava, Po, fa una estona...
per treure-us de sarracines,
comprâus aquelles gallines
que teniu a Barcelona.
(Guinyo d'intelligència del Pare a la Teta i En Pauet, com dient-los; vet aquí l'objecte de la visita.)
I encara que són carotes...
entre amics... no es deu mirâ:
i pel preu que us van costâ
potser que m'arrisqui amb totes.

PARE. *(A Teta i Pau somrient.)*
Je, je, je, que és aixerit!
(Girant-se i dirigint-se al Petit.)
Que et penses que vinc de l'hort?

PETIT. (Ho saben tot, mala sort!...)

PARE. No vull que et perdis, Petit.
Han pujat terriblement
i jo et feia molt bon pacte,
si has de complí la contracta
ja suaràs de valent.

PETIT. *(Un tant desconcertat.)*
Jo vinc... pels vostres profits...
i res més...

PARE. Ets molt suau.

TETA. *(Apoiant les dues mans plegades sobre l'espatlla esquerra d'En Pau, i deixant-hi descansar un poc el cap, en posició graciosa, i gronxant-se levíssimament i amb distingida i delicadíssima coqueteria.)*
Petit, em caso amb En Pau,
vols que et regali confits?

PETIT. *(Desconcertat del tot.)*
Gràcies... Teta... s'aprecia...
(Dec estar com una grana).
PAUET. Ja ho saps: de molt bona gana.
PETIT. Vaja, d'aquí un altre día;
però, Teta, així es canvia
d'amor, per deixar-me al fang?
TETA. Que et penses que el vull de franc?
(Senyalant a Pauet.)
M'ha dut unes garanties!...
Or en barra!
PETIT. Tan millô.
PAUET. Gràcies, noi, en vida teva.
PARE. *(Al Petit.)*
A tots arriba la seva;
Déu pega sense bastó.
PETIT. *(Amb despit mal dissimulat.)*
Bé ho veig prou clar: si ho sé tot;
avui l'amor es tarifa.
Com que En Pau ha tret la rifa!...
PAUET. Què patolla aquest xicot?
PETIT. Que vols fer-te el desentès?
Amb mi és un pobre resord.
(Es treu el diari de la butxaca i el presenta a Pauet.)
Veges la primera sort
si saps el número que és?
PAUET. *(Mirant-lo i amb gran emoció a Teta.)*
I és el meu!...
TETA. (Oh, sort ditxosa!)
PAUET. *(Volent dissimular i no podent, al Petit.)*
Ens ho volíem callâ...
per no haver de convidâ
entens? no per altra cosa.
PETIT. Que bé ho fingies, noi!
PAUET. Prou!
Però tu... tot de seguida...
PETIT. Ja m'he menjat la partida;
que et penses que só tant tou?
Ara ja comprec *l'ideia*;
m'has vençut... amb l'interês.
(Moviment de dignitat ofesa de Teta però molt ràpid Pauet entre el Petit i la Teta mirant alternativament a un i altre i preguntat amb els ulls

a la Teta: «Li pego?» La Teta, dominant-se, avança davant d'En Pau sens precipitació, amb desinboltura.)

TETA. Doncs que no m'havies entès?
Or en barra! No t'ho deia?

PETIT. I quin marit que has triat,
ni tampoc parla polit.

TETA. Mira, noi, el meu marit
no ha pas de ser *daputat*,
i és molt maco, oi! ben segú;
i si bé no parla amb llima,
quan ell em diu que m'estima
m'ho diu molt millor que tu.

PETIT. Em deixes l'ànima absorta

TETA. *(Mirant-lo amb menyspreu, però sens descompondre's.)*
Es perquè ho tinguis entès.

PETIT. I no tens que dir-me res?

TETA. Sí; per allí es va a la porta.
(Li gira l'espatlla amb dignitat i el Petit queda mosegant-se els llavis en el lloc on està, fins qu'En Pau amb un gest imperiós li mana sortir. Així que el Petit ha sortit, Pauet se'n va al costat de la Teta, que estarà amb la cara disgustada. El Pare, que ocuparà la dreta de l'escena bastant separat, des de que En Pauet torna, començarà paulatinament a demostrar una gelosa i tendra impaciència de veure que sa filla no es recorda d'ell, entretenint-se per graus.)

PAUET. Que t'has cremat?

TETA. Una mica,
però no s'ho val la pena.

PAUET. No vull que t'enutgis, nena,
posa'm la cara bonica,
mira que jo t'ho demano.
(Teta somriu i el mira amb coqueteria; s'acosta a En Pau, li dóna les dues mans, i alça el cap mirant-li les nines dels ulls, amb tendresa.)

TETA. Com la vols?

PAUET. Quin cop de teles!
Valen els teus ulls més peles
que el navili soberano.
(La Teta es desprèn d'En Pau i amb esvaïment dirà els dos primers versos i al tercer vers s'abalan-

ça amb son Pare amb infantil tendresa.)

TETA. De tant bé com Déu me dóna,
sembla que estic alocada.
Pare, vull una abraçada.

PARE. Vaja, Déu te faci bona.

(El Pare abraça a la Teta besant-li el cap i plorant sobre d'ell, mentre en Pauet creuat de braços contempla embadalit el grup.—Teló.)

FI DE LA COMEDIA

UN LLIBRE ABSOLUTAMENT IN-
DISPENSABLE ALS AFICIONATS

Catàleg d'Obres Teatrals Catalanes

4.000 títols entre drames, comèdies, sainets. diàlegs monòlegs i sarsueles. Teatre d'infants i el més exten

REPERTORI SENSE DONE

A cada obra es detalla el nombre de personatges, homes i dones; si escrita en vers o prosa; si és còmica o dramàtica

Vegeu les seccions que conté el Catàleg

Obres en dos, tres o més actes, amb una o més dones.
Obres líriques en dos, tres o més actes, amb una o més d
Obres en un acte, amb una o més dones.
Obres líriques en un acte, amb una o més dones.
Obres en dos, tres o més actes, sense dones.
Obres líriques en dos, tres o més actes, sense dones.
Obres en un acte, sense dones.
Obres líriques en un acte, sense dones.
Monòlegs per a home.
Monòlegs per a dona.
Teatre d'infants en un o més actes.
Monòlegs per a nois.
Monòlegs per a noies.

Un volum d'unes 150 pàgines, 2 pesse

Els qui vulguin rebre'l per correu, hauran d'afegir 0'40 ptes, per al queig certificat

Llibreria i Arxiu Teatral. Mi

Carrer de Sant Pau, 21 BARCELO